

O organizaciji trgovcev in obrtnikov je poročal g. Petsche. Po njegovem nasvetu je shod sprejel naslednjo resolucijo:

„Dne 6. aprila 1899 v Ljubljani zborujoči prvi splošni zbor trgovcev in obrtnikov dežele Kranjske sklene:

1.) Da se nemudoma ustanovi „Splošno trgovsko in obrtno društvo za deželo Kranjsko s sedežem v Ljubljani“, v katero svrhu se takoj izvoli začasni odbor 14 členov, od katerih naj bode 8 stalno bivajočih v Ljubljani, dočim naj izmej ostalih pripadata po 2 členu na Notranjsko, Gorenjsko in Dolenjsko; tako sestavljenemu začasnemu odboru prirediti je brez odloga društvena pravila ter izposlovati jim oblastvenega potrjenja, potem pa čim preje sklicati prvi redni občni zbor v svrhu konstituiranja;

2.) da se — vpoštevaje resnično potrebo — brž ko mogoče ustanovi slovenska trgovinsko-obrtniška banka s sedežem v Ljubljani, glede katere ustanovitve se naroča in prepušča bodočemu „Splošnemu trgovskemu in obrtnemu društvu za deželo Kranjsko v Ljubljani“, da takoj po svojem konstituiranju vse v to ime potrebno ukrene;

3.) istotako se imenovanemu društvu naroča in prepušča, da deluje na to, da se delokrog konsumnih društev in gospodarskih zadrug omeji na gotove predmete, zlasti da se jim prepovejo pivnice in točenje vina, petijota ter žganja na drobno, ter tudi prepove prodajati trgovcem blaga na debelo in da taisto strogo pazi na vsako nezakonito postopanje teh društev ter vsak prestopnik po svojih zaupnikih nemudoma naznani na pristojnem mestu;

4.) istemu društvu se naroča, da vse potrebno ukrene v primerno varstvo trgovine in obrti, da pomaga tako posamezniku, kakor dotičnima stanovoma v celoti, bodisi v pravnih ali političnih zadevah, da v to svrhu pošilja prošnje, peticije in deputacije na trgovinsko in obrtno zbornico, na zakonodajne zastope in oblasti in da po poslancih upliva, da se bolj deluje na povzdigo trgovine in obrti kakor tudi na to, da se prepove krošnjarstvo;

5.) isto društvo deluj tudi na to, da se konsumna društva in zadruge obdačijo prav tako, kakor vsi drugi trgovci in obrtniki, ter da se jim v tem smislu odvzemo vse postavne ugodnosti;

6.) končno izreka današnji zbor nujno in neobhodno potrebo glede ustanovitve slovenske trgovinske šole v Ljubljani.“

Shod je po kratki debati sprejel obe resoluciji in izvolil odbor, ki naj osnuje društvo trgovcev in obrtnikov.

Deželni zbor kranjski.

5. seja dne 5. aprila.

Posl. Višnikar je poročal o dovolitvi podpor za šolske zgradbe ter o prošnji županstva v Dolenji vasi pri Ribnici za podpore za šolsko zgradbo in pa krajnega šolskega sveta v Orehovici pri Št. Jerneju za podporo za zgradbo dvorazrednice. Vsem zahtevam in željam se ni moglo ustreči. Poročevalec je predlagal, naj se dovolijo za l. 1899. naslednjim šolskim občinam podpore: Erzelj 150 gld., Postojina 530 gld., Sv. Peter 150 gld., Orehek 200 gld., Kočevska Reka 200 gld., Loški Potok 500 gld., Raka 200 gld., Bušečavas 450 gld., Veliki Podlog 470 gld., Šmartno pri Kranju 200 gld., Sv. Križ pri Tržiču 300 gld., Cerklje 500 gld., Primskovo 200 gld., Tomišelj 200 gld., Vič 500 gld., Bled 500 gld., Vrhpolje 200 gld., Vodice 200 gld., Suhor 150 gld., Dolenja Podgora in Čeplje 200 gld., skupaj 6000 gld. Dalje je predlagal, naj se prošnji županstva v Dolenji vasi in kr. šolskega sveta v Orehovici za letos odklonita.

Po daljši razpravi, v katero so posegli poslanci Pfeifer, Božič in Hribar so bili ti predlogi sprejeti, kakor tudi resolucija naj se v prihodnje leto v prvi vrsti ozira dež. odbor na šolske občine Dolenja vas, Orehovica, Zagorje na Pivki in Erzelj.

Posl. Murnik je poročal o prošnji društva v varstvo avstrijskega vinarstva v Retzu za podporo, in je bilo dovoljenih 50 gld.; o prošnji predstojništva šolskih sester v Šmihelu pri Novem mestu za nagrado, in je bila dovoljena podpora za 1898/99 leto 500 gld.; o prošnji kranjsko primorskega gozdarskega društva za podporo je bil dovoljen znesek 200 gld.; o prošnji Franca Jereba, učenca na vinarski šoli v Klosterneuburgu, za podporo, in je bilo odklonjeno, izročiti prošnjo dež. odboru v primerno rešitev, kakor tudi prošnja medicince Ivana Hubada na Dunaju; o prošnji treh posestnikov iz Dol. Suhadola za povračilo izkupila za zaplenjeno in prodano hrvaško živino, in je bilo sklenjeno odstopiti prošnjo dež. vladi.

Posl. Lenarčič je poročal o letnega poročila § 3. A. „Deželna kultura“.

V velikem govoru je pojasnil gospodarski položaj dežele in obsodil delovanje nekaterih konsumnih društev.

Za njim je posl. dr. Tavčar razpravljal o načelih zadružništva, pojasnil napake pri kranjskih konsumnih društvih in ožigosal z jako ostrimi besedami delovanje in izgrede pri teh društvih.

Ugovarjala sta mu poslanca Ažman in Schw eiger, ki sta obsojala napake pri društvih in zagovarjala princip zadružništva.

Na predlog poslanca barona Schwegla se je sklenilo, izvoliti poseben odsek 9 članov, ki naj vso zadevo preišče in stavi primerne nasvete.

6. seja, dne 7. aprila.

V tej seji je zbornica dognala specijalno razpravo o deželni kulturi.

V razpravo je poseglo jako mnogo govornikov. Nekateri so seveda govorili skozi okno.

Posl. Lenkh je razpravljajal o težavah pri hidrotehničnih zadevah, na kar je posl. Hribar naznanil, da se ustanovi melioracijski zaklad, da bo možno stroške pokriti.

Posl. Žitnik se je potozal za uravnavo Mirne, Modic za uravnavo Pivke, Pakiž za odvajanje vode iz Struške doline, Božič jako korenito o vipavskih vodah, dr. Tavčar o novomeškem vodovodu.

Nekoliko debate je bilo glede kmetijske šole na Gorenjskem in je bilo sklenjeno, da dež. odbor predloži poročilo o tem, kar je v tej stvari storil.

Posl. Božič je obširno in korenito razpravljajal o govedoreji, posl. Jelen o varstvu pticev, posl. Schweiger o streljanju proti toči in posl. Lenarčič o izvažanju tavolet.

Razprava o deželni kulturi je bila s tem končana.

Politični pregled.

Shod nemških zaupnikov. — Dne 9 aprila so se sešli na Dunaju pooblaščenca nemških strank na posvetovanje gledé nemških postulatov. Odsotna sta bila Lueger in Hofmann — Wellenhof. Vseh udeležencev je bilo 17. Poročevalci so bili Prade za Češko, Gross za Moravsko, Kaiser za Šlezijo, Liechtenstein za Gor. in Dol. Avstrijsko ter za Solnograško, Hohenburger za Štajersko, Lemisch za Koroško, Schwegel za Kranjsko in Grabmayer za Tirolsko. Sklenilo se je varovati najstrožjo tajnost gledé posvetovanj in sklepov. Zaupniki so izvolili pododsek, v katerem so Gross, Hohenburger, Bärnreither, Pergelt, Liechtenstein in Prade. Toliko naznanja poseben komuniké, privatno se poroča, da so zaupniki sklenili, zjediniti se najprej gledé tistih zahtev, ki jih oglašajo vse nemške stranke za vse kronovine, potem šele o drugih zahtevah razpravljati. Pododsek začne svoje delo šele po zasedanju dež. zborov.

§ 14. v štajerskem dež. zboru. — Dne 7. aprila Gradec. Posl. Kottulinsky in drugovi so vprizorili s slabo motiviranim predlogom gledé jezikovnega zakona na podlagi § 14. veliko debato ter zahtevali: vlada se pozivlja, naj poskrbi, da se izvoli ustavni odsek, ki bode dognal upravičenost tega jezikovnega zakona. Namestnik je izjavil na to, da sme dež. zbor po § 18 dež. reda pač posvetovati se in sklepati o zakonih, ki so že sklenjeni in ko so že izdani, ne pa o zakonu, ki se morda šele kedaj izda. Vsa debata in vsi sklepi štajerskega deželnega zbora o jezikovnem zakonu s § 14. imajo torej samo akademično veljavo, ter se je s tem prekoračil delokrog v deželnem zboru. Nemški poslanci so namestnika ves čas motili ter klicali: „Tu se mora vse premeniti“. Debata se bo v prihodnji seji nadaljevala.

Vojaške nemške šole. — Vlada hoče ustanoviti na Češkem in Ogerskem nekaj nemških šol. Češki in ogerski listi proti temu odločno protestujejo.

Štajerski dež. zbor je imel v petek dne 7. t. m. najstjo sejo. Dež. odbor je predložil razna poročila mej drugimi načrt zakona, s katerim se preminja dež. volilni red za Štajersko. Poslanec Hagenhofer in tovariši so predlagali, da dež. odbor podpira snovanje kmetijskih zadrug po potovalnih učiteljih, s primernimi pravili in denarnimi sredstvi, ter naj se v to svrhu dovoli 5000 gld. kredita. Poslanec Žičkar in

slovenski tovariši so predlagali: Povodnji mejne reke Sotle provročajo vsako leto v rogaškem, kozjanskem in breškem okraju veliko škode. Vlsed tega se naroča dež. odboru, da prej ko mogoče prične z uravnavo Sotle in v ta namen od države izposluje izdatno podpora.

Socijalno-demokratski strankarski shod. — Zastopniki avstrijske socijalne demokracije, pred vsem židovski voditelji, zbero se letos v Brnu. Shod se vrši na binkoštno praznike, pričeni z nedeljo, 21. maja in bo baje trajal celih pet dnij. Razgovor bo o naslopnih glavnih točkah. Politični položaj in taktika, organizacija celokupne stranke, mejnarodna-socijalna demokracija in narodnostni prepričanja v Avstriji, volitev komisije za revizijo strankarskega programa, delavsko varstvo, konsumna društva in žensko gibanje. To so točke, o katerih bodo razpravljali prvaki stranke „ljudskih osrečevalcev“. Posebno zanimiva bo vsekako razprava o narodnostnem prepričanju v katero bodo z veliko vnemo posegali pristno. „Mejnarnodni“ židje in njih verni sodrugi. Govorili bodo tudi o konsumnih društvah. Kaj bodo sklenili v tem oziru in ali bo pri tej točki prišlo do sporazumljenja, se danes še ne more soditi, ker na jedni strani je v rokah socijalne demokracije precej konsumnih društev, katerih glavni smoter je pa po vsem drugo kakor oni naših enakih ustanov, na drugi strani pa lastni pristaši te stranke pobijajo gospodarske zadruge, menda zato, ker so jih jeli snovati in jih vodijo z mogo boljšim uspehom zagrizeni klerikalci. „Program“ socijalne demokracije je jel tudi že šepati, ker bo treba nove komisije, da ga zopet zakrpa.

„Proč od Rima“. — Schönerer je upal, da bode prestopilo do Velike noči 10 000 Avstrijcev v protestantizem, a se je zmotil. Tako visocega števila navzlic najbesnejši agitaciji ni bilo možno doseči. Sedaj je izdal Schönerer nov poziv do avstrijskih Nemcev, naj hite prestopati, ter da jim ni treba čakati, da se doseže število 10.000. Imen prestopnikov ne misli Schönerer objaviti. Wolf je tudi že prestopil z vso svojo družino, Schönerer pa hoče biti 10 000 prestopnik.

Zglaševanje rezervistov. — Vojno ministerstvo je poslalo vsem vojaškim poveljstvom in četam ukaz radi zglašanja pri kontrolnih shodih. Vojni minister pravi, da je smatrati po § 150. voj. kazenskega zakona za zločine in subordinacije, ako se kdo ustavlja izvršiti službeni ukaz. Ako se torej mej kontrolnim shodom branijo, oglašiti se vojaki z besedo „hier“, zagreše se proti subordinaciji ter so kaznivi. Obsoditi se morejo v ječo za šest mesecev do jednega leta. Ako pa se jih ustavi soglasno več, dobi to ustavljanje značaj upora. Hujskanje rezervistov k ustavljanju pa je kaznivo po § 222. voj. kazenskega zakona. Dosedanji prestopki pri kontrolnih shodih se bodo kaznovali samo disciplinarnim putem, v bodoče pa je postopati strogo po vojnem zakoniku.

Italijani in tirolski dež. zbor. — Načelnik kluba italijanskih dež. poslancev, baron Malfatti, je sklical dne 6. aprila italijanske državne in deželne poslance, da jim poroča o vspehih pogajanj, katere je vodil imenom vlade posl. dr. Kathrein z voditelji tirolskih Italijanov gledé administrativne avtonomije južnega italijanskega dela Tirolske, oziroma gledé udeležbe Italijanov bodočega deželnozbornskega zasedanja. Kolikor je znano, so ostala vsa pogajanja brezvspešna, ter se Italijani tudi letos ne udeležijo deželnozbornskih sej v Inomestu.

Konferenca za splošno razoroževanje. — Šest mesecev je minilo, odkar je car Nikolaj II. poslal v svet svoj mirovni predlog. Kar se vsem mirovnim društvom in njihovim velikim kongresom ni posrečilo, to je dosegel car največje evropske države in največje armade z jednim samim pozivom. Devetnajst evropskih držav in Zjedinjene države, Kitajska, Japonska, Perzija in Siam se udeležijo velike konference v nizozemski tih prestolici, v Haagu. Druga okrožnica ruskega zun. ministra Muravjeva, prinaša osem točk obširnega vzpo-